

POSTANOWIENIE

28 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 28 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. L.
przeciwko D. C., M. K., S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej W. L.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 25 sierpnia 2022 r., V ACa 79/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego M. K. kwotę 3 077 (trzy tysiące siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację powoda W. L. od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 20 listopada 2020 r., którym oddalone zostało jego powództwo skierowane przeciwko D. C., M. K. oraz S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. o ochronę dóbr osobistych.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozstrzygnięcia: „czy oznaczenie w treści artykułu prasowego fragmentów, które stanowiły jedynie parafrazę wypowiedzi innych osób, jako cytatów i dosłownych wypowiedzi tych osób, stanowi naruszenie standardów rzetelności dziennikarskiej i powinno wpływać na ocenę naruszenia przez dziennikarza dóbr osobistych osób, których dotyczy ten artykuł oraz na ocenę bezprawności działania tego dziennikarza?”.

Pozwany – M. K. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej odrzucenie ewentualnie oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami

prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl.; z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl.; z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl.; i z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań.

Przede wszystkim nie jest możliwe ustalenie *in abstracto* stałych i sztywnych granic ochrony dóbr osobistych naruszonych materiałem prasowym w sposób w jaki tego oczekuje skarżący. Sąd w każdym konkretnym wypadku określa zakres tej ochrony (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2017 r., V CSK 262/16, niepubl.). W konsekwencji nie ma możliwości abstrakcyjnej odpowiedzi na pytanie, czy oznaczenie w artykule prasowym fragmentów jako cytatów i dosłownych wypowiedzi określonych osób, w sytuacji, gdy były w istocie parafrazami wypowiedzi, stanowi naruszenie standardów rzetelności dziennikarskiej uzasadniające udzielenie ochrony naruszonych dóbr osobistych, może to być bowiem ocenione w okolicznościach konkretnej sprawy z uwzględnieniem wszystkich okoliczności faktycznych istotnych do przeprowadzenia takiej oceny.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie stwierdzano, że granicę dla ochrony swobody wypowiedzi tworzy wymóg rzetelności dziennikarskiej, zachowania wymogów dobrej sztuki i etyki zawodowej (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 114 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2011 r., I CSK 334/10, niepubl.). Dziennikarze korzystają z gwarancji umożliwiających im publikowanie informacji o sprawach publicznie ważnych, pod

warunkiem, że działają w dobrej wierze, na ścisłej podstawie faktycznej i prawnej oraz zapewniają wiarygodną informację, zgodnie z etyką dziennikarską (zob. m.in. wyroki EPTC *Fressoz i Roire v. Francji*; wyrok Wielkiej Izby z 21 stycznia 1999 r., skarga nr 29183/95, RJD 1999-I, *Brunet- Lecomte i inni przeciwko Francji*)

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie także podkreślano, że prasa ma obowiązek prawdziwego przedstawiania opisywanych zjawisk niedopuszczalne jest zatem zastępowanie prawdy obiektywnej, subiektywną prawdą dziennikarza. Niezależnie od przyjętej formy materiału prasowego nie może być zatem aprobowane rozpowszechnianie informacji nieprawdziwych, czy interpretacji zniekształcających rzeczywistość, w sposób pozbawiony jakiegokolwiek faktycznego uzasadnienia lub prezentowania materiału prasowego w sposób nie pozwalający czytelnikowi odróżnić wypowiedzi dotyczącej faktów od oceny sformułowanej przez autora lub przytaczania swoich poglądów, jako niepodważalnych faktów.

Odnosnie do sądów wartościujących, wyrosłych na bazie określonej podstawy faktycznej należy natomiast wymagać, by wyrażona ocena, oparta na faktach i okolicznościach stanowiących przesłanki jej ferowania, posiadała dostateczną podstawę faktyczną, gdyż bez niej dojdzie do nadużycia wolności słowa i falsyfikacji rzeczywistości. Stwierdzenie te odnieść należy także do materiału prasowego opartego na wypowiedziach osób trzecich zebranych w toku gromadzenia materiału źródłowego (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 94; z 11 marca 2016 r., I CSK 90/15, niepubl.; z 29 listopada 2016 r., I CSK 715/15, niepubl.; z 14 czerwca 2022 r., II CSKP 435/22, niepubl.; a także wyroki EPTC *Lingens v. Austria*, skarga nr 9815/82; wyrok z 8 lipca 1986 r., Series A.103 oraz skarga nr 11662/85; wyrok z 23 maja 1991r., Series A 204, *Obersschlick v. Austria*, skarga nr 11662/85; wyrok z 23 maja 1991 r., Series A.204, *Prager i Oberschlick v. Austria*, skarga nr 15974/90; wyrok z 26 kwietnia 1995 r., Series A.313 oraz skarga nr 20834/92; wyrok z 1 lipca 1997r., RJD 1997- IV, par 33, *Jerusalem v. Austria*, skarga nr 26958/95; wyrok z 27 lutego 2001r., ECHR 2001- II; *Backes v. Luksemburg*, skarga nr 24261/05; wyrok z 8 lipca 2008 r., *Wabl v. Austria*, skarga nr 24773/94, *Scharsach i News Verlagsgesellschaft mbH v. Austria*, skarga nr

39394/98; wyrok z 13 listopada 2003 r., ECHR 2003 – XI, par. 43, *Chemodurov v. Rosja*, skarga nr 72683/01; wyrok z 31 lipca 2007 r., *Pedersen i Baadsgaard v. Dania* z 19 czerwca 2003 r., skarga nr 49017/99, *Janowski v. Polska*; wyrok Wielkiej Izby z 21 stycznia 1999 r., skarga nr 25116/94, RJD 1999-I, *Sanocki v. Polska* wyrok z 17 lipca 2007r., skarga nr 28949/03, *Steel i Morris v. Wielka Brytania*, skarga nr 68416/01, wyrok z dnia 15 lutego 2005 r.).

Kwestia treści i formy nadanej publikacji prasowej może mieć istotne znaczenie dla oceny należytej staranności i rzetelności jego autora (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 27 lutego 2003 r., IV CKN 1846/00; z 12 lipca 2002 r., V CKN 1095/00, OSNC 2003, nr 11, poz. 153; z 17 września 2004 r., V CK 580/03, niepubl.; z 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, niepubl.; z 21 września 2007 r., V CSK 192/07, niepubl.; z 12 grudnia 2010 r., I CSK 11/10, niepubl.). W procesie interpretacji materiału prasowego nie można jednak ograniczać się do analizy danego zwrotu w abstrakcji, lecz należy go wyklądać na tle całej wypowiedzi (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 16 stycznia 1976 r., II CR 692/75, OSNC 1976, nr 11, poz. 251).

Problematyka rzetelności cytatu i konsekwencji jej nie dochowania dla odpowiedzialności wobec osoby, której dobra osobiste narusza cytowana wypowiedź także była poruszana w orzecznictwie Sądu Najwyższego i ETPC, a okoliczności sprawy nie dostarczają podstaw do ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie (zob. m.in. wyroki EPTC z 30 marca 2004 r., skarga nr 53984/00, *Radio France v Francji*; z 17 stycznia 2017 r., skargi nr 59138/10 i nr 65937/11, *Zybertowicz v Polsce*; z 4 kwietnia 2017 r., skarga nr 50123/06, *Milisavljevic v Serbii*; z 4 lipca 2017 r., skarga nr 10947/11, *Marcin Kącki v Polsce* oraz wyroki Sądu Najwyższego z 8 marca 2013 r., III CSK 189/12, niepubl. i z 6 maja 2016 r., I CSK 379/15, niepubl.).

Argumentacja przytoczona w uzasadnieniu wniosku nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Kwestia czy w analizowanym przypadku Sady *meriti* trafnie uznały, że publikacje zakwestionowane przez

powoda spełniały wymogi staranności i etyki dziennikarskiej, formułowane w artykułach oceny zostały oparte na dostatecznej podstawie faktycznej, a ich forma była adekwatna do przedstawionych w nich treści nie stanowi abstrakcyjnego zagadnienia prawnego.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 8 ust. 1 pkt 2 oraz § 8 ust. 2 w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

[SOP]

[ms]